

Centraal Planbureau

Werkplan 2024

Terugblik 2023

Speerpunten 2024

Voorwoord

Het jaar 2023 had een normaal jaar moeten worden, nadat de werkzaamheden van het CPB in de afgelopen jaren vooral in het teken stonden van de coronacrisis, van verkiezingen en van de energiecrisis. Dat kwam niet helemaal uit: in juli moesten we snel schakelen door de val van het kabinet. De maanden daarna gingen we gelijktijdig aan de slag met nieuwe economische ramingen en het doorrekenen van de verkiezingsprogramma's. In november verscheen de elfde editie van Keuzes in Kaart, een project waaraan bijna het hele CPB hard heeft gewerkt. Dit keer deden acht partijen mee, vanuit alle hoeken van het politieke spectrum.

De werkzaamheden ten behoeve van KiK gingen onvermijdelijk ten koste van een aantal voornemens uit het jaarplan 2023. Omdat een groot deel van de capaciteit aan KiK besteed werd, verschoven andere projecten noodzakelijkerwijs naar een later moment. Desondanks zijn we erin geslaagd om veel plannen wel tot uitvoering te brengen. Een aantal publicaties, bijvoorbeeld op het terrein van klimaat en woningmarkt, weerspiegelt de investering in nieuwe onderzoeksthema's die de afgelopen jaren zijn voorbereid.

Meer samenwerking leidde tot sterke en aansprekende publicaties: onderzoeken naar de effecten van (bijna) gratis kinderopvang met het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), naar een nieuwe blik op fossiele energiesubsidies met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en naar de inkomenseffecten van woningisolatie samen met TNO. Ook lanceerden we in het kader van de interactie de webtool van ons macro-economisch model Saffier en een dialoog over ongelijkheid waarmee bezoekers van de website zelf aan de slag kunnen gaan.

Een bijzonder moment in 2023 was het bezoek van koning Willem-Alexander en minister Sigrid Kaag, waarbij we hen bijpraatten over gezamenlijke onderzoeken met andere planbureaus (PBL en SCP) op het gebied van brede welvaart. Bijzonder voor mij persoonlijk was mijn EW Economielezing in de Rode Hoed in Amsterdam, waar ik als directeur van het CPB de kans kreeg om een breed verhaal over de economie neer te zetten. Binnen het CPB zelf werd naast het onderzoekswerk met toewijding gewerkt aan het faciliteren van debatten en het organiseren van lezingen (onder de jaarlijkse CPB-Lecture). We lanceerden onze allereerste officiële Kennisdag voor en door collega's.

Organisatorisch stond 2023 in het teken van het uitwerken en implementeren van de aanbevelingen uit het rapport van de visitatiecommissie uit 2022, zoals het verder ontwikkelen van een strategisch personeelsbeleid. Het is goed om te constateren dat het CPB, ondanks de krappe arbeidsmarkt talent blijft aantrekken en behouden. Het CPB blijft dus een aantrekkelijke werkgever. Om dat ook te zijn voor mensen die al bij ons werken, hebben we het afgelopen jaar intensief gesproken over hoe het CPB een veilige en inclusieve werkomgeving voor iedereen kan zijn.

Onverwachte gebeurtenissen en ad-hoc-klussen horen bij het werk van het CPB. En rustige tijden zullen er niet snel komen. Desondanks hopen we dat we komend jaar de mogelijkheid krijgen om de plannen uit dit werkprogramma te realiseren. Juist in een tijd van polarisatie en afnemend vertrouwen in de overheid willen we een brug blijven vormen tussen economische wetenschap en beleid.

Pieter Hasekamp

Directeur Centraal Planbureau

1 Terugblik 2023

In 2023 verschenen 117 publicaties, waarvan 47 columns (1 december 2022 t/m 1 december 2023), zie onderstaande infographic. Hieronder wordt een aantal in het oog springende publicaties uitgelicht.

Cijfers over 2023

werknemers

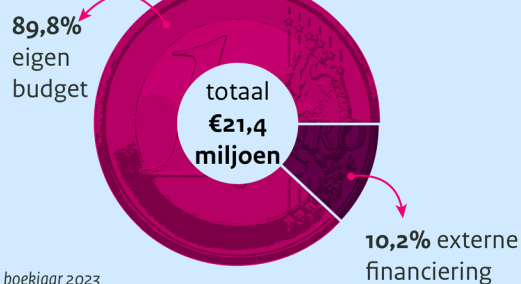
nieuwe collega's

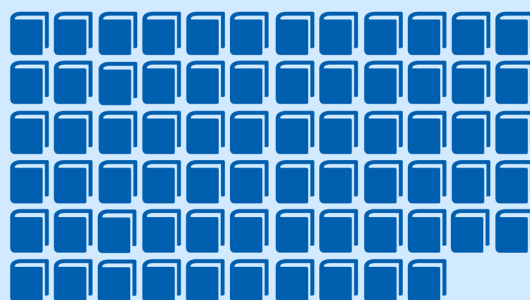
stagiairs

budget

publicaties

direct bereik

483.200
bezoekers

197.000
downloads

11.500
volgers
op X

9300
volgers op
LinkedIn

meest gelezen

16.600
downloads

6000
downloads

2000
bezoekers

stand tot 1 december 2023

Ramingen

In maart (CEP), augustus (cMEV) en op Prinsjesdag (MEV) zijn er economische en budgettaire ramingen uitgebracht. Dit jaar ging met name aandacht uit naar de raming van de inflatie en de armoede. De armoede-indicator past in de CPB-ambitie om meer te sturen op brede welvaart.

Middellangetermijnverkenning 2025-2028

De komst van vervroegde verkiezingen maakte het noodzakelijk om in augustus een nieuwe middellangetermijnverkenning (MLT) uit te brengen. De MLT vormde de cijfermatige basis voor de doorrekening van de verkiezingsprogramma's en voor het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte dat in september verscheen.

Keuzes in Kaart

De doorrekening van de verkiezingsprogramma's, Keuzes in Kaart 2025-2028, is gepubliceerd op 8 november 2023. Deze keer is van acht partijen (CDA, ChristenUnie, D66, GroenLinks/PvdA, Ja21, SGP, Volt en VVD) een overzicht gegeven van de budgettaire en economische gevolgen van de beleidskeuzes. Door de val van het kabinet-Rutte IV kwam deze KiK eerder dan verwacht, desondanks is er in de beperkte tijd een volwaardige KiK neergezet.

Macro-economie

In maart heeft het CPB een webtool gelanceerd waarmee gebruikers zelf aan de slag kunnen gaan om een globale indruk te krijgen van de werking van het macromodel Saffier 3.0. Met het volledige model wordt de macro-economische ontwikkeling op de korte en middellange termijn geraamd.

Het CPB heeft studies uitgebracht naar de onderliggende factoren van de sterke stijging van de Nederlandse export in 2021 en 2022 en de multipliers van overheidsbestedingen over de conjunctuurcyclus. Daarnaast zijn met behulp van een zogeheten stresstest de gevolgen van hogere energiekosten voor bedrijfswinsten onderzocht.

Internationale economie

Het CPB heeft nieuw instrumentarium ontwikkeld om handelskosten in waardeketens te onderzoeken die de internationale concurrentiepositie van Nederland beïnvloeden; het CPB-zwaartekrachtmodel is verrijkt met waardeketens en er is een handelskostenindex ontwikkeld. Aankomend jaar zal het model worden ingezet bij een aantal scenariostudio's onder andere naar de effecten van blokvorming op de Nederlandse economie.

Historische analyse Nederlandse economie

De (omvangrijke) publicatie 'De Nederlandse economie in historisch perspectief' helpt begrijpen waarom Nederland is zoals het is. Deze historische analyse vormt een basis voor de toekomstverkenning die het CPB in 2024 uitbrengt. Daarin verkent het Planbureau hoe onze samenleving kan omgaan met de toekomstige uitdagingen.

Gezamenlijke publicaties

Ook in 2023 heeft het CPB in samenwerking met andere organisaties publicaties uitgebracht. Drie in het oog springende publicaties: 'Herziening financieringsstelsel kinderopvang: Maatschappelijke effecten van het voorgenomen kabinetsplan' (in samenwerking met het SCP); 'Inkomenseffecten van woningisolatie naar de isolatiestandaard' (in samenwerking van TNO) en 'Afschaffing van fossiele energiesubsidies: een no-brainer of hersenkraker?' (in samenwerking met PBL).

EW Economie-lezing

Op 26 juni 2023 heeft CPB-directeur Pieter Hasekamp de jaarlijkse EW Economie-lezing gehouden in De Rode Hoed in Amsterdam, onder de titel 'Van investeren en verdelen komt de winst'. In de EW Economie-lezing geven ondernemers, bestuurders van bedrijven en economen hun visie op ontwikkelingen in de samenleving.

Blogs en columns

De wekelijkse CPB-blogs — waarin medewerkers hun onderzoeken en kennis over het voetlicht brengen in relatie tot actuele maatschappelijke ontwikkelingen — worden breed gewaardeerd en regelmatig aangehaald in media. De directeur van het CPB schrijft daarnaast een maandelijks essay in Het Financieele Dagblad.

Wetenschappelijke publicaties in internationale tijdschriften en boeken

In 2023 zijn meerdere CPB-onderzoeken geland in internationale wetenschappelijke tijdschriften. Dan gaat het onder meer om:

- Dillingh, R., & Zumbuehl, M. (2023). Understanding demand for flexible pension payouts: Evidence from the Netherlands. *Journal of Pension Economics & Finance*, 1-23.
<https://doi.org/10.1017/S1474747223000203>
- Soederhuizen, B., Teulings, R., & Luginbuhl, R. (2023). Estimating the impact of the financial cycle on fiscal policy. *Empirical Economics : Journal of the Institute for Advanced Studies, Vienna, Austria*, 1-41. <https://doi.org/10.1007/s00181-023-02448-0>
- Dinkova, M., El-Dardiry, R. & Overvest, B. (2023) Should firms invest more in cybersecurity? *Small Business Economics*. <https://doi.org/10.1007/s11187-023-00803-0>
- Konijn, S., Visser, D., & Zumbuehl, M. (2023). Quantifying the non-take-up of a need-based student grant in the Netherlands. *De Economist : Netherlands Economic Review*, 171(3), 239–266.
<https://doi.org/10.1007/s10645-023-09423-1>
- Brakman, S., Hendrich, T., Marrewijk, C., & Olsen, J. (2023). On the revealed comparative advantages of Dutch cities. *Review of International Economics*, 31(3), 785–825.
<https://doi.org/10.1111/roie.12644>
- El-Dardiry, R., & Vogt, B. (2023). How far do gazelles run? Growth patterns of regular firms, high growth firms and startups. *Applied Economics*, 55(37), 4304–4318.
<https://doi.org/10.1080/00036846.2022.2128184>

2 Organisatorisch

Organisatie

Het CPB heeft de werkzaamheden verdeeld over vijf sectoren en vijftien programma's. Naast de sectorale programma's had het CPB in 2023 vijf programma's die de sectoren overstijgen. Door de inrichting van de programma's Brede welvaart en Langetermijnverkenningen kan het CPB meer samenhang aanbrengen in de werkzaamheden. Tevens zorgt dit ervoor dat het CPB een relevante bijdrage kan leveren aan actuele, grote maatschappelijke thema's. Het programma Data science is bedoeld om in te spelen op de vraag naar nieuwe methoden en technieken voor het benutten van grote databestanden. Het programma Modelkwaliteit investeert fors in onderhoud, ontwikkeling en verantwoording van de modellen, zodat het CPB ook in de toekomst hoge kwaliteit kan blijven leveren. Het programma Corona is eind 2023 afgebouwd.

Er zijn twee stafafdelingen: Communicatie & Organisatie en Informatietechnologie, Softwareontwikkeling en Informatiehuishouding.

Communicatie & Organisatie

Een ruime meerderheid van de samenleving, van politici en van journalisten ziet het CPB als objectief, wetenschappelijk, betrouwbaar, invloedrijk én transparant. De reputatie van het Centraal Planbureau is dus solide. De afdeling Communicatie & Organisatie helpt die reputatie te bewaken en uit te bouwen. Dat doet het cluster Communicatie door zich te richten op de samenhang tussen onderzoeken, beleid en actualiteit. Daarnaast investeert het cluster in de uitleg over waarom het CPB doet wat het doet en hoe het CPB dat doet.

Daarnaast draagt het cluster Communicatie bij aan de samenwerking en verbinding met collega-instituten, wetenschap en beleid en werkt het cluster samen met HRM aan arbeidsmarktcommunicatie. Komend jaar wil het cluster meer een aandacht besteden aan interne communicatie en komt het CPB met een vernieuwde externe website.

Voor een kennisinstelling als het CPB is het aantrekken en behouden van goed personeel, het menselijk kapitaal, topprioriteit. Een krappe arbeidsmarkt versterkt deze uitdaging. Het CPB wil divers talent blijven aantrekken, ontwikkelen en behouden. Naast de ontwikkeling en het aantrekken van nieuw talent zet het CPB in op de ontwikkeling en loopbaanperspectieven van de huidige werknemers en meer expliciet ook voor medewerkers die al langer op het CPB werken. We zijn blij dat er nog steeds veel (open) sollicitaties zijn van goede kandidaten.

In het kader van academische wetenschapsbeoefening werkt het CPB aan de start van een CPB-Academie, waarbij het curriculum stapsgewijs wordt opgebouwd. Een eerste resultaat van deze ontwikkeling is de CPB-Kennisdag in december.

Afdeling Informatietechnologie, Softwareontwikkeling en Informatiehuishouding

De afdeling Informatietechnologie, Softwareontwikkeling en Informatiehuishouding is verantwoordelijk voor de generieke ICT (grotendeels uitbesteed aan het RIVM), specifieke ICT (grotendeels in eigen beheer) en maatwerksoftware (volledig in eigen beheer) van het CPB. Hiernaast werkt de afdeling aan het verbeteren van de informatiehuishouding van het CPB en zorgt zij voor naleving van de wet- en regelgeving op het terrein van onder andere informatiebeveiliging, privacy en data en algoritmen. De afdeling is nauw betrokken bij rijksbrede (Open op Orde) en departementale (Transitie in Informatie) trajecten ter verbetering van de informatiehuishouding en processen ten behoeve van de Wet Open Overheid. De afdeling ondersteunt het

datascienceteam (DST) en het modellentraject van het CPB en draagt in het laatste traject bij aan de verbetering van het instrumentarium en het ontwikkelen van maatwerksoftware ter ondersteuning van het primaire proces. Speerpunten voor 2024 zijn Life Cycle Management, softwareontwikkeling ten behoeve van het ramingenproces, de doorontwikkeling van de CPB-website, informatiebeveiliging en digitale informatievoorziening.

CPC

De Centrale Plancommissie (CPC) van het Centraal Planbureau waarborgt de onafhankelijke positie van het CPB en houdt toezicht op de wetenschappelijke kwaliteit en de maatschappelijke relevantie van het werk van het CPB. De CPC bestaat uit zeven leden: Peter Blom (voorzitter), Sandra Phlippen, Elmer Sterken, Frank Heemskerk, Eefke Smit, Frida van den Maagdenberg en Janneke Plantenga.

In 2023 zag de CPC toe op de uitvoering van de aanbevelingen uit het visitatierapport uit 2022: het aangaan van meer interactie met de buitenwereld, nauwere samenwerking met andere planbureaus, het vormgeven van strategisch personeelsbeleid en het faciliteren en inkaderen van de academische wetenschapsbeoefening binnen het CPB.

3 Speerpunten 2024

Het Centraal Planbureau moet zich dagelijks verhouden tot de beleidswereld, het maatschappelijke debat en de thema's die daarin spelen. Een aantal onderwerpen krijgt in 2024 prioriteit. Inhoudelijk is daarbij enerzijds gelet op het maatschappelijke belang en de vraag vanuit politiek en samenleving, anderzijds is gekeken naar de aanwezige expertise bij het CPB en de rol die het bureau, in samenwerking met de andere planbureaus, kan spelen bij het beantwoorden van onderzoeksvragen.

In 2024 richt het Centraal Planbureau zich onder meer op onderwerpen als armoede, ongelijkheid, brede welvaart, migratie, (gezondheids-)zorg, woningmarkt, en klimaat/duurzaamheid. We denken bij ongelijkheid bijvoorbeeld aan het uitbrengen van de vervolgstudie naar diversiteitsquota. Bij armoede gaat het onder meer om een gezamenlijk onderzoek met SCP en PBL op het onderwerp bestaanszekerheid. Op het terrein van de zorg staat een aantal publicaties op de planning over inkomen- en risicosolidariteit in de zorg.

Bij brede welvaart werken we nauw samen met SCP en PBL, waarbij we ook onderzoeken hoe we brede welvaart kunnen verankeren in de begrotings- en verantwoordingscyclus. Deze samenwerking van de planbureaus bouwt voort op de gezamenlijke voortgangsrapportage die in 2022 is verschenen. Komend jaar zal in dit kader een gezamenlijke reflectie op de Miljoenennota verschijnen.

Het thema migratie blijft bovenaan de lijst staan. In oktober 2023 bracht het CPB een verkenning uit voor onderzoeksrichtingen met een economische blik op migratie. Ook werd in oktober voor de tweede keer een gezamenlijk migratiedebat georganiseerd en in 2024 werken de planbureaus gezamenlijk aan adviezen voor beleid op het onderwerp migratie.

Als het gaat om klimaat/duurzaamheid kijken we ook nadrukkelijk naar het onderwerp energietransitie. In oktober 2023 verscheen de gezamenlijke publicatie van PBL en CPB over fossiele energiesubsidies. In 2024 wordt verder ingezet op samenwerking op het thema energietransitie. Verder werken we met PBL aan de nieuwe WLO-studie. Ook voor 2024 zoeken we weer actief de samenwerking op met andere instituten.

Deze speerpunten staan vast, al is de capaciteit die we eraan kunnen besteden ook afhankelijk van ontwikkelingen die buiten onze invloedssfeer vallen, zoals de totstandkoming van een nieuw kabinet. Doorrekening van de financieel-economische effecten van het coalitieakkoord vergt de nodige tijd van het CPB.

Ramingen en doorrekeningen van beleid

Zoals elk jaar besteedt het CPB veel tijd aan reguliere ramingen en doorrekeningen van beleid. De verdelingsaspecten, voortbouwend op de in 2022 geïntroduceerde armoederaming, worden daarin blijvend meegenomen. Het CPB is overgeschakeld naar een cyclus van twee vaste ramingsmomenten per jaar, dit biedt gelegenheid om in te spelen op de actualiteit met aanvullende macro-economische duiding en analyse.

Macro-economische ontwikkeling

Het CPB onderzoekt de wisselwerking tussen heterogene huishoudens en de macro-economie. Komend jaar ligt de nadruk op in hoeverre de ervaren inflatie verschilt tussen Nederlandse huishoudens en hoe hun consumptie reageert op een verandering in hun inkomen. Daarnaast zal er onderzoek gedaan worden naar het belang van Nederlandse exporteurs voor de Nederlandse productiviteit en de wisselwerking tussen inflatie en de loonontwikkeling. De kennis van productiviteitsvraagstukken zet het CPB in als National Productivity Board (NPB).

Kennis en Innovatie

Het CPB besteedt veel aandacht aan het thema kwaliteit en kansengelijkheid in het onderwijs, onder meer door te kijken naar schaduwonderwijs, kansengelijkheid in het mbo en de werking en effectiviteit van een arbeidsmarkttoelage voor leraren op scholen met een uitdagendere leerlingpopulatie. Daarnaast wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van een kernindicator menselijk kapitaal. Op het gebied van innovatie werkt het CPB aan onderzoek naar de impact van innovatie op brede welvaart.

Overheidsfinanciën

Het ramen van de ontwikkeling van de overheidsfinanciën is een reguliere taak voor het CPB, die deels ook weer de inspiratie vormt voor verdiepende analyses en onderzoek. Komend jaar zal het doorontwikkelen van het instrumentarium onder meer gericht zijn op verbetering van de raming van belastinginkomsten en onderuitputting. Daarnaast zal een start worden gemaakt met een nieuwe onderzoekslijn op het gebied van de langetermijnontwikkeling van de overheidsfinanciën. Het programma overheidsfinanciën vervult ook een belangrijke rol in de certificering van belastingramingen van het ministerie van Financiën. Tot slot vervult het CPB (samen met de Raad van State) de rol van Independent Fiscal Institution (IFI) en participeert het als zodanig in het Europese netwerk van IFI's.

Belastingen

Het CPB bouwt voort op de analyses van de afgelopen jaren naar de uitwerking van de herverdelende werking van het stelsel van belastingen en inkomensondersteuning, met zowel analyses van de hoogste inkomensgroepen als verdieping op (de raming van) armoede. De samenwerking met TNO op de analyse van inkomenseffecten van klimaatbeleid wordt voortgezet. Koopkrachtmodel Mimosi en arbeidsaanbodmodel Micsim worden beide geüpdatet op basis van recentere data. Bij koopkracht wordt ook gekeken naar heterogeniteit onder huishoudens ten aanzien van bepaalde prijsontwikkelingen.

Internationale economie

Naast de maandelijkse publicatie van de wereldhandelsmonitor en het duiden van de internationale ontwikkeling voor de raming, zet het programma internationaal in op twee grote vragen: wat is de positie en rol van Nederland in een wereld met complexe veranderende waardeketens en hoe gaan Nederland en Europa om met de grote opgave op het gebied van migratie en welke rol kan beleid hierin spelen? In de financiële risicorapportage kijkt het programma naar de relatie tussen macro-economische ontwikkelingen en de stabiliteit van het financiële stelsel.

Arbeidsmarkt en sociale zekerheid

Naast het maken van ramingen voor de arbeidsmarkt en sociale zekerheid, werkt het CPB ook continu aan het vernieuwen en verbeteren van de hiervoor gebruikte modellen. De focus dit jaar ligt hierbij op de modellen voor het ramen van de sociale zekerheid. Het onderzoek van het CPB richt zich op structurele veranderingen op de arbeidsmarkt en de rol en werking van beleid. Met onderzoek naar de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt ondersteunt het CPB de duiding van de arbeidsmarkttramingen. Daarnaast besteedt het CPB in 2024 bijzondere aandacht aan brede effecten van arbeidsmarktbeleid aan de onderkant van de arbeidsmarkt en zet het onderzoek naar inkomensschokken en de rol van life-events hierin voort.

Zorg

Naast de gebruikelijke zorguitgavenramingen, doet het CPB komend jaar onderzoek naar inkomens- en risicosolidariteit in de curatieve zorg. Daarnaast kijken we naar de mate waarin de relatie tussen eigen betalingen en zorggebruik varieert naar inkomen, en naar de relatie tussen zorggebruik en diverse

arbeidsmarktuitskomsten. Tevens gaan we aan slag met een nieuwe onderzoekslijn op het gebied van preventie.

Risico en regulering

Naast de jaarlijkse Financiële Risicorapportage doet het CPB op het terrein van risico en regulering onderzoek naar de woningmarkt, de energiemarkt en de risicopositie van huishoudens. Op het gebied van de woningmarkt kijken we naar de toegankelijkheid van de woningmarkt en het functioneren van de grondmarkt. Ten aanzien van de energiemarkt analyseren we de mogelijke aanpassingen van de regulering van energienetwerken. Tot slot bekijken we welke huishoudens het meest kwetsbaar zijn voor stapelende arbeidsmarkt- en gezondheidsrisico's en in welke mate zij weerbaar zijn tegen deze schokken.

Gebouwde omgeving

Het CPB doet op verschillende manieren onderzoek naar interacties tussen woningmarkt, infrastructuur en de omgeving. Zo onderzoeken we het effect van ruimtelijk beleid waaronder regulering voor woningbouw op de woningmarkt en de mogelijkheden voor de bekostiging van publieke voorzieningen bij gebiedsontwikkeling. Daarnaast beogen we de uitgaven aan mobiliteit beter in kaart te brengen om daarmee de verdelingseffecten van maatregelen in het mobiliteitsdomein te onderbouwen. Tot slot blijven we werken aan de verbetering van het ramingsinstrumentarium voor de woningmarkt.

Klimaat

Het CPB gaat verder met het onderzoek naar de verdelingseffecten van maatregelen in de gebouwde omgeving, onder andere in samenwerking met TNO en PBL. Daarnaast wil het CPB de impact van internationaal klimaatbeleid en de interactie met nationaal klimaatbeleid onderzoeken, onder andere door te kijken naar de Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) van de EU. Tot slot wil het CPB zich richten op het onderzoeken van de marktordeningsvraagstukken in de energiemarkt tegen de achtergrond van de energietransitie, te beginnen met transmissienetwerken.

Brede welvaart

Het CPB intensificeert de komende jaren de samenwerking met PBL en SCP om bredewelvaartsanalyses mogelijk te maken en uit te voeren op complexe beleidsdossiers. Voor het komend jaar richten we ons op de begrotingssystematiek van het Rijk, de energietransitie en bestaanszekerheid. Verder werkt het CPB aan de ontwikkeling van een analyse-instrumentarium om beter inzicht te krijgen in niet-financieel-economische bredewelvaartsthema's, waaronder menselijk kapitaal. Daarnaast wil het CPB bijdragen aan kennis en inzicht om het bredewelvaartsperspectief op een goede en handzame manier toe te passen in beleidsevaluaties.

Langetermijnverkenning

Na het uitbrengen van de historische trendanalyse in 2023, verschijnt in 2024 de nieuwe langetermijnverkenning van het CPB. Hierin worden aan de hand van maatschappelijke uitdagingen en belangrijke onzekerheden een aantal scenario's uitgewerkt voor de lange termijn (2050).

Data science

Het programma Data Science valideert nieuwe methoden om Nederlandse macro-economische tijdreeksen te voorspellen. Het programma zet daarnaast *machine learning* en *big data* in om economische inzichten in het gedrag van huishoudens en bedrijven te verrijken. Tot slot onderzoekt het programma hoe voorspellende selectiemodellen kunnen leiden tot ongewilde vooringenomenheid en hoe dit tegengegaan kan worden.

Modelkwaliteit

Modellen vormen de basis voor ramingen, doorrekeningen en kwantitatieve analyses en omvatten daarmee een belangrijk deel van het intellectuele kapitaal van het CPB. Het programma Modelkwaliteit is verantwoordelijk voor het aanjagen en coördineren van onderhoud, ontwikkeling en verantwoording van de modellen, alsmede het bieden van een CPB-brede basis onder de modellen, zoals met een modeloverstijgende beleidsdatabase. Nadat in 2023 voor alle modellen ontwikkelplannen zijn vastgesteld, zal in 2024 de aandacht verschuiven naar implementatie, met als speerpunten onder meer het herontwerp van de modellen voor de zorg- en pensioenramingen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de verantwoording van het gebruik van modellen binnen het CPB, op de website en door middel van modeldagen voor journalisten en (nieuwe) Kamerleden.